

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Præmittitur quod ferè apud omnes est certum, & sententia gratiani
rejicitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

117. Dices: Contractus conditionales, purificata conditione, absque novo contrahentium consensu, statim purificantur, & in absolutos transcunt; haec venditio ff. de contrah. empt. Conditionales venditiones tunc perficiuntur, cum impleta fuerit conditio. Et l. potior ff. qui potiores: Cum semel conditio extitit, perinde habetur, ac si illo tempore quo stipulatio interposita est, sine conditione facta esset. Ergo etiam matrimonium sub conditione de futuro celebratum, adimpleta conditione, statim fit validum absque novo consensu.

Respondeo, concessio Antecedente, negando Consequentiam & paritatem; Matrimonium enim, cum sit perpetuum, & perineat ad eos contractus qui traditione perficiuntur, non purificatur solo conditionis eventu, sed ob sui excellentiam, supra reliquos contractus exigit consensum perfectissimum & liberissimum, qualis non est conditionatus.

118. Dico tertio, Matrimonium contractum sub conditione turpi, substantia matrimonii non adveniente, ut si fornicata fuerit, si alterius prolem impediverit, validum est.

Probat: Quando conditio non impedit consensum in substantialia matrimonii, ipsum non irritat: Sed conditio turpis non adversa substantia matrimonii, non impedit consensum in substantialia matrimonii, ut de se patet: Ergo ipsum non irritat.

Queres, an teneantur contrahere & celebrare matrimonium, qui sponsalia sub tali conditione contraxerunt?

Respondeo quod etsi ante talem conditionem adimpletam, contrahentes sponsalia ad matrimonium celebrandum non obligentur, obligantur tamen ea adimplere. Sicut mandans, sub certa mercede paciscens cum mandatario, pro re illicita patranda, ante executionem tenetur mandatum revocare, & mandatarius mandatum non exequi; eo tamen adimpleto, tenetur mandans in conscientia mercedem solvere, non quidem ratione patris peccati, sed laboris impensis.

Dico quarto, Matrimonium initum sub conditione impossibili, invalidum esse in foro conscientiae, quamvis in foro externo praesumatur validum.

119. Prima pars patet, non valet enim in foro interno matrimonium sub conditione iniuriam, nisi conditio stet: At conditio de impossibilitate non potest, cum sit impossibilis. Ergo nec matrimonium initum sub conditione impossibili. Idem dicendum de conditione repugnante matrimonio, unde iste contractus invalidus est, Accipio te in uxorem, si prius re sepeliero, quia supponit matrimonium perficiendum esse post mortem, quod repugnat. Et iste: Accipio te in conjugem, si tota vita tua non mentiaris; quia haec quoque conditio non ponitur ante finem vitae, supponitque matrimonium post mortem contrahi.

120. Secunda vero pars conclusionis constat ex Gregorio IX. cap. ultimo de conditionibus appositis, ubi sic loquitur: Si conditiones appositae matrimonio, turpes aut impossibiles fuerint, debent propter favorem eius, pro non adiectis haberi, scilicet in foro externo; quia nimirum nemo praesumitur aut velle peccare, aut in re ad id gravi & sancta velle nugari, ac suum actum reddere irritum.

ARTICULUS VI.

An consensus in copulam sit de essentia matrimonii?

S. I.

Praemittitur quod serè apud omnes est certum, & sententia Gratiani rejicitur.

Gratianus cap. Quod autem & cap. Institutum 27. quest. 2. affirmat non modo consensum in copulam, sed & copulam ipsam esse partem essentialem matrimonii, sine qua nullum matrimonium, etiam de praesenti expressum, esset validum; unde ex hoc inferit, liberum esse conjugum ante copulam à viro discedere, & alteri nubere. Idem docuerat olim Julianus, ut testatur D. Augustinus lib. 5. contra ipsum cap. 9. his verbis: Iam verò de Ioseph, cuius Mariam teste Evangelio conjugem dixi, multa diu disputas contra sententiam meam, & conaris ostendere, quia concubitus defuit, nullo modo fuisse conjugiam, ac per hoc secundum te, cum desisterint concumbere conjuges, iam non erunt conjuges, & divorcium erit illa cessatio. Quod ne contingat, agant sicut possunt decrepiti quod iuvenes agebant, & ab hoc opere ne effret, atate corporibus parcant. Non se cogitent quantum ad libidinis attinet incentiva, fuisse, ut possint conjuges permanere.

121. Haec sententia, seu potius error, communiter rejicitur à Theologis: Primò, quia cum Luc. 1 & Matth. 1 Ioseph vocetur vir B. Virginis, & B. Virgo conjux ejus, fuit inter ipsos verum matrimonium, & tamen de fide est quod non fuerit copula carnalis actus inter ipsos, cum uterque virginitatem Deo voverit. Item protoparentes in paradiso fuerunt veri conjuges, antequam se carnaliter cognoscerent, ut definit Bonifacius VIII. cap. unico de voto in 6. & colligitur ex verbis illis Ad. 2. Genes. 2. Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea, &c. Quamobrem relinquet homo patrem & matrem, & adhaerebit uxori suae; & erunt duo in carne una. Et ex Christi verbis Matt. 19. Quod Deus coniunxit, homo non separet: coniunxit enim Deus eos in paradiso, dum illos masculum & feminam creavit, accedente mutuo eorum consensu.

122. Secundo, quia Ecclesia verum matrimonium agnoscit ante ullam carnalem copulam, cum Tridentinum sess. 24. can. 6. definiat, posse matrimonium ratum, non consummatum, solemnem Religionis professione dirimi, subindeque ante carnalem copulam, quae dicitur consummari, verum ac validum esse supponat.

123. Favent etiam SS. Patres: Ambrosius enim de instit. virginis sic ait: Non desolato virginitatis facit conjugium, sed pactio conjugalis. Quam Ambrosii sententiam, sub aliis terminis expressit Ulpianus L. Cum fuerit, ff. de condit. & demonstrat, dicens: Nuptias non concubitus, sed consensus facit. Augustinus lib. 1. de aupt. & concup. cap. 11. Quibus (inquit) placuit ex consensu ab usu carnalis concupiscentiae in perpetuum continere, absit, ut inter illos vinculum conjugale rumpatur; imò firmitus erit, quod magis ea pacta secum inierint, quae charius concordiusque servanda sunt, non voluptuariis corporum nexibus, sed voluntariis affectibus animorum. Item lib. 23. contra Faustum cap. 8. docet inter

inter B. Virginem & S. Joseph exstitisse conjugium, non concubitu, sed affectu, non commixtione corporum, sed copulatione, quod est charius, animorum, & hoc exemplo magnifice inlinuatur fidelibus conjugatis, etiam servato pari consensu, posse permanere, vocarique conjugium, non commixto corporis sexu, sed custodito mentis affectu, inquit lib. 2. de consensu Evangelistarum cap. 1.

125. Ratio etiam suffragatur: Usus enim Matrimonii est quidam actus & operatio ejus: Sed actus & operatio, cum significetur ut egrediens ab agente, presupponit essentiam agentis jam constitutam, ut patet in motu deorsum lapidis, presupponente essentiam lapidis jam constitutam: Ergo copula carnalis, quæ est usus Matrimonij, ipsum jam constitutum supponit, subindeque pars essentialis illius esse nequit. Idque verum est de Matrimonio non solum ut est in officium naturæ, sed etiam quatenus est Sacramentum: cum enim contractus naturalis eleve-
tur ad rationem Sacramenti, si vera ratio & essentia contractus naturalis reperitur in Matrimonio ante consummationem illius, vera etiam ratio & essentialis talis Sacramenti reperitur ante consummationem Matrimonij. Adde quod Sacramentum Matrimonij dat gratiam ad hoc ut conjuges recte Matrimonio utantur: Sed actus ad quem Sacramentum dat gratiam, non est de essentia talis Sacramenti, ut patet in Sacramento Ordinis; actus enim consecrandi, ad quem dat potestatem & gratiam, non est de ejus essentia: Ergo pariter copula carnalis, quæ est usus Matrimonij, non est de essentia Sacramenti.

126. Denique confutari potest Grati sententia ex absurdo & inconvenienti quod sequitur ex illa: Si enim copula carnalis esset pars essentialis Matrimonij, sequeretur Matrimonium non elevari ad dignitatem Sacramenti, neque gratiam sanctificantem conjugibus conferri nisi in ipso actu carnalis copulæ: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud. Sequela Majoris probatur. Tunc solum Matrimonium ad dignitatem Sacramenti elevaritur, & gratiam sanctificantem conjugibus confert, cum perficitur contractus matrimonialis: Sed juxta Gratianum, contractus matrimonialis ipso carnalis copulæ actu perficitur: Ergo juxta hujus Authoris principia, Matrimonium non elevaritur ad dignitatem Sacramenti, neque gratiam confert, nisi in ipso actu carnalis copulæ. Quod est contra Florentinum in Decreto Eugenij, ubi causam efficientem Matrimonij, ut Sacramentum est, ait esse consensum, per verba de presenti expressum: non igitur ex Concilio fit Sacramentum per copulam.

§. II.

Aliqua objectiones solvuntur.

127. Contra præcedentem doctrinam obijciuntur in primis quædam sanctorum Patrum testimonia, quæ Gratiani sententiæ favere videntur: Ambrosius enim lib. de instit. virginum cap. 8. & in epist. 66. & Hieronymus in commentariis super Oseam cap. 4. dicunt Matrimonium initiari in conjunctione, perfici vero in corporum commixtione. Ex quo idem Hieronymus in libro adversus Helvidium infert, non fuisse verum Matrimonium inter B. Virginem & S. Josephum, & Mariam in Evangelio dici uxorem Josephi, mo-

re Scripturarum, quæ uxorem frequenter appellat, quæ tantum est desponsata: Contra inquit audieris, suspicio tibi non habetur, sed recordare consuetudinis Scripturarum, ut quædam veri, & sponte vocentur uxores. Deum autem nus relatius à Gratiano cap. Non est datum 27. quæst. 2. ait mulierem illam non pertinere ad Matrimonium, cum qua commixtio facta non docetur fuisse.

Quidam Authores apud Bellarminum lib. de Matrim. cap. 5. ut ab his authoritatibus se separant, docent copulam carnalem esse partem integram Matrimonij, tam ut constitutus, quam ut Sacramentum est, sine qua est quidem perfectum essentialiter, sed non integraliter: Sicut Sacramentum Penitentiae ante perfectam satisfactionem à Confessario impendendam, est perfectum essentialiter, non integraliter, cum adhuc ei ad integritatem substantialem desit pars integralis satisfactionis.

Verum hæc sententia, quam non improbat Bellarminus, ceteris Theologis displicet, & merito: Quod enim est pars integralis Sacramenti, debet habere aliquem effectum sacramentalem ex opere operato; quemadmodum satisfactio causat ex opere operato remissionem poenæ, & in sententia D. Thomæ, augmentum gratiæ, ut in Tractatu de Penit. disp. 13. artic. 4. tenentem est: Sed copula carnalis, nec augmentum gratiæ, nec alium effectum sacramentalem causat ex opere operato: Ergo non est pars integralis Sacramenti Matrimonij. Hæc ergo solutio præterminata.

Dicendum est SS. Patres citatos, dum aliter Matrimonium perfici in corporum commixtione, non loqui de perfectione Matrimonij essentiali, vel integrali, sed duntaxat accidentali, quæ attenditur secundum usum & operationem. Cum enim carnalis commixtio sit quædam operatio sive usus Matrimonij, per quod facilius ad hoc datur, est quædam perfectio accidentalis illius, ut docet S. Thomas hic quæst. 42. artic. 2. Summe liter quando iidem SS. Patres dicunt Matrimonium inter Mariam & Joseph non fuisse perfectum, loquuntur de perfectione accidentali Matrimonij, non vero de essentiali & integrali. Cuius verò non dubium falso refertur à Gratiano ex D. Augustino, apud quem non extat, ut bene advertunt Censores Gratiani.

Obijciuntur secundo illud est de essentia Matrimonij, saltem ut Sacramenti, ratione cuius habet significationem sibi propriam & essentiali: Sed hanc non habet Matrimonium nisi ratione copulæ carnalis: Ergo copula carnalis est de essentia Matrimonij. Major patet, Minor probatur: Matrimonium est essentialiter signum exprellivum unionis Christi cum natura humana, & cum Ecclesia: Sed talis conjunctio non significatur per Matrimonium, nisi ratione copulæ carnalis, ut docet Leo Papa citatus à Gratiano can. Cum societas nuptiarum sit a initio instituta sit, ut præter sexum communem non haberet in se Christi & Ecclesia Sacramentum, & idem in cap. Debitam, de bigam. dicitur expresse, conjugium illud quod non est commixtione corporum consummatum, non pertinere ad illud conjugium designandum quod inter Christum & Ecclesiam, per Incarnationis mysterium est contractum: Ergo Matrimonium non habet significationem sibi propriam & essentiali, nisi ratione copulæ carnalis, ratione cuius fit conjunctio